

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady czasowo zawieszającego cła autonomiczne Wspólnej Taryfy Celnej na przywóz niektórych produktów przemysłowych na Wyspy Kanaryjskie”

(COM(2021) 392 final – 2021/0209 (CNS))

(2022/C 105/16)

Sprawozdawca: **Tymoteusz Adam ZYCH**

Wniosek o konsultację	Rada, 15.9.2021
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	21.9.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	20.10.2021
Sesja plenarna nr	564
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	101/0/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES popiera wniosek Komisji Europejskiej, mając na uwadze jego duże znaczenie społeczno-gospodarcze dla regionu i kompetencje Unii do jego przyjęcia, zważywszy na jej właściwość w dziedzinie regulacji opłat celnych.

1.2. Poza kategorią produktów objętych już rozporządzeniem Rady (UE) nr 1386/2011 ⁽¹⁾ wniosek został poszerzony o siedem nowych kategorii objętych kodami CN 3903 19, 5603 94, 5604 10, 7326 90, 7607 20, 8441 40 i 8479 90 (maszyny do celów przemysłowych i surowce).

1.3. Utrzymanie zawieszenia ceł na przywóz produktów przemysłowych, a także poszerzenie kategorii produktów nim objętych uważa się za korzystne rozwiązanie dla gospodarki Wysp Kanaryjskich, która w związku z pandemią COVID-19 doznała szczególnego uszczerbku gospodarczego w porównaniu z innymi regionami Unii, zwłaszcza jeśli chodzi o wolumen krajowego PKB.

1.4. Wprowadzenie kontroli końcowego przeznaczenia, zgodnie z regulacjami unijnego kodeksu celnego i przepisami wykonawczymi do niego, jest w tym kontekście procedurą już utrwaloną i nie rodzi po stronie władz regionalnych, lokalnych ani podmiotów gospodarczych znaczących dodatkowych obciążeń administracyjnych.

1.5. EKES podkreśla, że zarówno wprowadzenie nowych, jak i kontynuowanie stosowania już istniejących rozwiązań prawnych mających na celu wsparcie regionów najbardziej oddalonych ma zasadnicze znaczenie dla ich wzrostu gospodarczego, zapewnienia równowagi na rynku wewnętrznym i stworzenia miejsc pracy w sektorze lokalnym.

1.6. W ocenie EKES-u, celem zapewnienia przedsiębiorcom możliwości podejmowania długoterminowych decyzji inwestycyjnych, proponowane zawieszenie należy ustanowić na okres wieloletni.

2. Wprowadzenie

2.1. Wyspy Kanaryjskie, będące autonomiczną wspólnotą Hiszpanii o łącznej powierzchni około 7 446,95 km², tworzą archipelag na Oceanie Atlantyckim, składający się z trzynastu wysp i oddalony o około 1 000 km od wybrzeża Półwyspu Iberyjskiego. Są jednym z peryferyjnych regionów Unii Europejskiej, należącym do grupy najbardziej oddalonych, który wraz z archipelagami Wysp Selvagens, Zielonego Przylądka, Madery i Azorów tworzy obszar geograficzny zwany Makaronezja.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1386/2011 z dnia 19 grudnia 2011 r. czasowo zawieszające cła autonomiczne Wspólnej Taryfy Celnej na przywóz niektórych produktów przemysłowych na Wyspy Kanaryjskie (Dz.U. L 345 z 29.12.2011, s. 1).

2.2. Liczba ludności wynosi obecnie około 2 175 952 mieszkańców. Dwie najludniejsze wyspy to Teneryfa (904 713) i Gran Canaria (846 717), na których zamieszkuje ponad 80 % ogółu ludności. Tak wysoka koncentracja ludności na zaledwie dwóch z trzynastu wysp odpowiada za część pojawiających się w tym regionie problemów społeczno-gospodarczych, w tym za wysoki wskaźnik emigracji.

3. Cel propozycji Komisji

3.1. EKES wskazuje, że na podstawie art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w rozporządzeniu (UE) nr 1386/2011 przewidziano szczególne środki celne dla Wysp Kararyjskich jako jednego z najbardziej oddalonych regionów Unii Europejskiej – czasowe zawieszenie ceł autonomicznych Wspólnej Taryfy Celnej na przywóz niektórych produktów przemysłowych.

3.2. Środki przewidziane w rozporządzeniu (UE) nr 1386/2011, które miały na celu wzmocnienie konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych, a tym samym zapewnienie bardziej stabilnego zatrudnienia na tych wyspach, wygasają 31 grudnia 2021 r. W kwietniu 2021 r. rząd Hiszpanii wystąpił o przedłużenie zawieszenia ceł autonomicznych Wspólnej Taryfy Celnej dla szeregu produktów. Zgodnie z tym wnioskiem ograniczenia, z którymi boryka się region, mające charakter strukturalny i trwałe, są nadal związane z odizolowaniem, niewielkim rozmiarem rynku i jego rozdrobnieniem. Wyspy te nie są również w stanie korzystać z integracji europejskiej w takim samym stopniu, jak regiony części kontynentalnej. System zawieszenia, którego dotyczy wniosek, ma na celu zmniejszenie tych ograniczeń na rynku Wysp Kanaryjskich. Ponadto, w związku z kryzysem gospodarczym wywołanym pandemią COVID-19 rząd Hiszpanii dodatkowo wystąpił o zawieszenie ceł Wspólnej Taryfy Celnej w odniesieniu do siedmiu nowych kategorii produktów.

3.3. Celem wniosku Komisji jest wsparcie najbardziej oddalonego regionu Hiszpanii w wykorzystaniu jego atutów, aby umożliwić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w sektorze lokalnym. Wniosek uzupełnia Program szczególnych opcji na rzecz regionów oddalonych i wyspiarskich (POSEI), który dotyczy wsparcia dla sektora pierwotnego i produkcji surowców, a także uzupełnia Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) oraz finansowanie dodatkowej alokacji specjalnej Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

3.4. Wniosek Komisji jest zgodny z polityką Unii, zwłaszcza jeśli chodzi o ogólną politykę na rzecz regionów najbardziej oddalonych oraz politykę w dziedzinie handlu międzynarodowego, konkurencji, środowiska naturalnego, przedsiębiorstw, rozwoju i stosunków zewnętrznych.

3.5. Przedmiotowy wniosek umożliwi podmiotom gospodarczym w terminie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2031 r. bezpłatny przywóz określonych surowców, składników, części i dóbr inwestycyjnych w drodze czasowego zawieszenia stawek celnych.

4. Ogólny komentarz

4.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje proponowaną zmianę obowiązującego rozporządzenia Rady i stwierdza, że określone w niej specjalne środki mogą zostać przyjęte bez ryzyka naruszenia integralności i spójności porządku prawnego Unii, w tym rynku wewnętrznego i wspólnych polityk. W ocenie EKES-u zmiana ta przyczyni się do poprawy równowagi na rynku wewnętrznym.

4.2. EKES wielokrotnie zwracał uwagę, że sytuacja regionów wyspiarskich jest znacznie trudniejsza od warunków panujących na pozostałych obszarach Wspólnoty, zwłaszcza w części kontynentalnej. Cierpią one na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków geograficznych, demograficznych i środowiskowych, takich jak: oddzielenie od kontynentu; ograniczony obszar gruntów; uzależnienie od transportu morskiego i powietrznego, a także ich wyższe koszty; spadek liczby ludności i trudna sytuacja na rynku pracy; skoncentrowanie produkcji na małych i mikroprzedsiębiorstwach, mniej odpornych na dynamikę zmian gospodarczych niż większe przedsiębiorstwa; ograniczenia w czerpaniu korzyści z jednolitego rynku europejskiego i konkurencyjnych stosunków gospodarczych.

4.3. Ograniczone środki transportu i zwiększone koszty dystrybucji towarów generują dla przedsiębiorcy większe koszty wytworzenia danego produktu niż te, które poniósłby w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w części kontynentalnej, co przekłada się bezpośrednio na obniżenie konkurencyjności. Prowadzi to w konsekwencji do powstania trudności dla lokalnych przedsiębiorców w znalezieniu klientów poza granicami kraju i wymusza na sektorze przemysłowym koncentrację produkcji na rynku lokalnym. EKES uważa, że polityka celna Unii powinna uwzględnić tę trudną sytuację ekonomiczną regionów wyspiarskich i podjąć stosowne działania w celu wyrównania ich szans i konkurencyjności względem europejskich obszarów położonych w części kontynentalnej.

4.4. EKES zwraca uwagę, że podstawowym czynnikiem stabilizacji gospodarczej na wielu obszarach wyspiarskich jest turystyka, która stanowi główny zasób gospodarki także Wysp Kanaryjskich. Udział turystyki przyjazdowej w PKB Wysp Kanaryjskich w 2018 r. wynosił aż 28 % i prezentował tendencję wzrostową. W 2017 r. liczba turystów przybywających na archipelag Wysp Kanaryjskich była bardzo bliska przekroczenia bariery 16 mln i było ich o około milion więcej niż w 2016 r. Natomiast w roku 2019 na Wyspy Kanaryjskie podróż turystyczną odbyło 15,11 mln osób.

4.5. Choć pojawienie się ruchu turystycznego zaowocowało wzrostem gospodarczym, to pamiętać należy także o pejoratywnych implikacjach takiego fundamentu gospodarki, które ukazały się wraz z pojawieniem się pandemii COVID-19. Według danych opublikowanych przez hiszpański Narodowy Instytut Statystyczny w 2020 r. liczba zagranicznych turystów na Wyspach Kanaryjskich spadła o ponad 70 %, kiedy na archipelag przybyło zaledwie 3,78 mln osób. O ten sam procent spadła liczba przychodów tego regionu, który w ubiegłym roku uzyskał około 4 mld euro przychodu z turystyki. Największy spadek zanotowano na wyspie Lanzarote (73,7 %), natomiast najmniejszy – Teneryfie (66,4 %). Ograniczenie działalności turystycznej na Wyspach Kanaryjskich w 2020 r. doprowadziło do szacunkowego spadku PKB o około 20 %. Nastąpiła także recesja w zakresie działalności budowlanej i przemysłowej, której spadek szacuje się na 13 % w porównaniu z 2019 r. Podkreślić trzeba, że skutki światowego kryzysu zdrowotnego mają konsekwencje długoterminowe – stan poniżej poziomu z 2019 r. w europejskiej turystyce ma się utrzymać do 2023 r. ⁽²⁾.

4.6. W efekcie kryzysu związanego z pandemią COVID-19 na Wyspach Kanaryjskich znacznemu wzrostowi uległa także stopa bezrobocia. W pierwszym kwartale 2020 r. jej wolumen wskazywał na 18,89 %, natomiast w ciągu roku jej wysokość wzrosła aż do 25,42 %, co oznacza wartość znacznie powyżej średniej krajowej i unijnej, wynoszącej odpowiednio: 15,5 % i 7,1 % (Eurostat, 2021 r.).

4.7. EKES zauważa, że wniosek ten jest zgodny z polityką prowadzoną przez Unię, której jednym z głównych celów jest spójność terytorialna, gospodarcza i społeczna i która w drodze właściwie prowadzonej polityki gospodarczej dąży do umocnienia Wspólnoty w taki sposób, aby regiony najbardziej oddalone miały równe szanse rozwoju i dostęp do lepszych warunków życia. Zgodnie bowiem z art. 174 TFUE obszary wyspiarskie zostały uznane za regiony o niekorzystnych warunkach wymagające specjalnej uwagi.

4.8. EKES także zwraca uwagę, że wzrost cen energii w ciągu ostatnich dwóch lat i jego wpływ na koszty transportu na świecie niewątpliwie przyczyniły się do większego spadku konkurencyjności sektora przemysłu na wyspach. Co więcej, korzyści wynikające z zawieszenia taryf autonomicznych, wprowadzanego od 1991 r., stały się mniej efektywne. Konsekwencją tego jest pogorszenie konkurencyjności lokalnego przemysłu w stosunku do jego konkurentów w Hiszpanii i pozostałych częściach Wspólnoty położonych na kontynencie. Świadom specyfiki geograficznej i ekonomicznej regionu Wysp Kanaryjskich, EKES sądzi, że należy poprzeć działania mające na celu zniwelowanie negatywnych skutków jej uwarunkowań.

4.9. EKES zauważa, że zaproponowane rozwiązanie może istotnie przyczynić się do zachowania stabilności gospodarczej tej części Unii Europejskiej, a jego zniesienie spowodowałoby skutek inflacyjny na rynku, co w dalszej perspektywie stanowiłoby zagrożenie dla i tak już umiarkowanej bazy przemysłowej na wyspach, a tym samym pogłębiłoby dysproporcje względem pozostałych regionów UE.

4.10. Zdaniem EKES-u udzielić poparcia należy także powielonemu już rozwiązaniu, aby korzystanie ze środków taryfowych uzależnione zostało od końcowego przeznaczenia produktów, aby w konsekwencji ich beneficjentami były jedynie podmioty gospodarcze zlokalizowane na terytorium Wysp Kanaryjskich.

4.11. EKES jednakże zwraca uwagę na możliwość pojawienia się trudności w obrocie gospodarczym regionu Wysp Kanaryjskich – czy nawet szerzej, w całej UE – w związku z brakiem definicji terminu „zakłócenia w handlu” użytego w art. 4 ust. 1 opiniowanego aktu. Pojawienie się tak zwanych „zakłóceń w handlu” upoważnia Komisję do czasowego wycofania zawieszenia ceł autonomicznych, co pociągnie za sobą szereg skutków gospodarczych dla regionu i lokalnych przedsiębiorców. EKES uprzejmie zwraca uwagę na potrzebę precyzyjnego zdefiniowania tego terminu zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym.

Bruksela, dnia 20 października 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²⁾ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/126/tourism>.